

Informacja

na temat wykorzystania dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów w uczelniach

I. Podstawowe przepisy dotyczące pomocy materialnej dla studentów i doktorantów oraz podziału dotacji na ten cel.

- ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 lutego 2015 r. *w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych oraz jednostek naukowych na pomoc materialną dla studentów i doktorantów* (Dz. U. poz. 260, z późn. zm.),
- szczegółowy regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów określony przez rektora w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego na podstawie art. 186 ust. 1 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* oraz dla doktorantów – na podstawie art. 199 ust. 2.

II. Dotacja na pomoc materialną dla studentów i doktorantów.

Na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 4 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* uczelnie publiczne oraz niepubliczne otrzymują z budżetu państwa dotację na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów i doktorantów, w zakresie określonym w art. 173 ust. 1 pkt 1-3 i 8 oraz art. 199 ust. 1 pkt 1-4 ww. ustawy. Zgodnie z art. 94 ust. 2 ustawy uczelnia publiczna w ramach powyższej dotacji może dofinansowywać remonty domów i stołówek studenckich.

Stosownie do art. 174 ust. 2 ustawy podziału ww. dotacji dokonuje rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego i uczelnianym organem samorządu doktorantów. Zgodnie z art. 174 ust. 4 ustawy środki z dotacji przeznaczone na stypendia rektora dla najlepszych studentów przyznawane w liczbie nie większej niż 10% liczby studentów każdego kierunku studiów prowadzonego w uczelni stanowią nie więcej niż 40% środków przeznaczonych łącznie na stypendia rektora dla najlepszych studentów, stypendia socjalne oraz zapomogi. Jeżeli liczba studentów na kierunku studiów jest mniejsza niż dziesięć, stypendium rektora dla najlepszych studentów może być przyznane jednemu studentowi. Powyższy przepis dotyczy wyłącznie podziału środków dotacji przeznaczonych na pomoc materialną dla studentów. Nie ma on natomiast zastosowania do przyznawania świadczeń dla doktorantów (art. 199 ust. 4).

W myśl art. 103 ust. 3 ustawy, dotacja przeznaczona na pomoc materialną dla doktorantów nie może być mniejsza niż to wynika z proporcji liczby doktorantów do liczby studentów oraz nie większa niż 6% wysokości ogólnej kwoty dotacji.

W ramach ustalonego planu dotacji środki przekazywane są uczelni na bieżąco w transzach obejmujących środki na jeden lub dwa miesiące. Środki dotacji uczelnie gromadzą na odrębnych rachunkach bankowych (art. 92 ust. 2 i 3) w sposób pozwalający na ustalenie w każdym czasie stanu wykorzystania dotacji, w tym m. in. kwoty odsetek od zgromadzonych środków (powiększając one fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów), wydatków na świadczenia pomocy materialnej, remonty domów i stołówek studenckich w uczelniach publicznych oraz poniesionych przez uczelnię kosztów realizacji zadań związanych z przyznawaniem i wypłacaniem stypendiów i zapomóg. Poszczególne transze dotacji przekazywane przez ministerstwo na ogólny rachunek uczelni powinny być przelewane na rachunek wyodrębniony do obsługi dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów.

Dotacja przeznaczona jest na realizację zadań Państwa związanych z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów i doktorantów i nie jest przychodem uczelni, ale źródłem zwiększenia funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów – na podstawie art. 103 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Uczelnia jest jedynie pośrednikiem w przekazywaniu przez Państwo środków publicznych na rzecz świadczeniobiorców. Dotacja ta nie podlega egzekucji stosownie do art. 831 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.) oraz egzekucji administracyjnej – stosownie do art. 8 § 1 pkt 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.). W przypadku zajęcia przez komornika sądowego albo organ egzekucyjny rachunku bankowego obsługującego dotację na pomoc materialną dla studentów i doktorantów należy skorzystać z przysługujących środków prawnych mających na celu zwolnienie dotacji z zajęcia oraz niezwłocznie poinformować Ministerstwo.

Nadzór nad realizacją pomocy materialnej w uczelniach, zgodnie z obowiązującymi przepisami, sprawuje rektor uczelni. Wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych w świetle art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie finansów publicznych* (Dz. U. z 2013 r. poz. 168, z późn. zm.) i podlega odpowiedzialności na podstawie ww. ustawy.

Na podstawie art. 106a ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* obowiązującego od 1 stycznia 2015 r. – w przypadku gdy w uczelni niepublicznej niewykorzystane środki dotacji na koniec poprzedniego roku budżetowego przewyższają kwotę dotacji kalkulacyjnej na dany rok budżetowy – Minister nie przyznaje dotacji na dany rok budżetowy oraz uczelnia dokonuje zwrotu do budżetu państwa niewykorzystanych środków dotacji w kwocie stanowiącej różnicę między stanem środków na koniec poprzedniego roku budżetowego a wysokością dotacji kalkulacyjnej (ust. 1). Zwrot środków następuje w trybie przepisów ustawy o *finansach publicznych* dotyczących zwrotu do budżetu państwa dotacji niewykorzystanej do końca roku budżetowego, z tym że dotacja podlega zwrotowi w terminie 7 dni od dnia otrzymania przez uczelnię od Ministra informacji o wysokości dotacji kalkulacyjnej.

III. Fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów.

Sposób gospodarowania środkami dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów określa ustawa – *Prawo o szkolnictwie wyższym* oraz ustawa o *finansach publicznych*. Przyznana uczelni dotacja zwiększa fundusz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów tworzony na podstawie art. 103 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* i może być przeznaczana wyłącznie na cele, o których mowa w art. 103 ust. 3 i 6 tj. na stypendia i zapomogi dla studentów i doktorantów oraz – w części nieprzekraczającej w danym roku budżetowym 0,2% dotacji – na koszty realizacji zadań związanych z przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń pomocy materialnej.

Uczelnie publiczne mogą z powyższej dotacji dofinansowywać remonty domów i stołówek studenckich. Niedopuszczalne jest natomiast finansowanie z tej dotacji modernizacji domów i stołówek studenckich. Wydatki na modernizację mogą być pokrywane z pozabudżetowych źródeł funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów. W związku z powyższym w przypadku przedsięwzięć budowlanych należy zwrócić uwagę na całościowy charakter przedsięwzięcia (modernizacja/remont), tak aby wydatki związane z realizacją przedsięwzięcia pokryć z właściwego źródła.

Środki funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów nie mogą być przeznaczane na finansowanie wydatków inwestycyjnych uczelni lub bieżącej działalności uczelni.

Niewykorzystane w danym roku budżetowym środki funduszu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów pochodzące z dotacji przechodzą na rok następny do wykorzystania wyłącznie na wypłatę stypendiów i zapomóg oraz w przypadku uczelni publicznych na dofinansowanie remontów domów i stołówek studenckich (art. 103 ust. 7 ustawy). Środki funduszu wydatkowane z naruszeniem art. 103 ust 3–7 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* podlegają zwrotowi do tego funduszu (art. 103 ust. 8). W przypadku środków funduszu pochodzących z dotacji zwrotu do funduszu dokonuje się wraz z odsetkami w wysokości jak od zaległości podatkowych naliczonymi począwszy od dnia przekazania środków dotacji wydatkowanych z naruszeniem prawa do dnia zwrotu włącznie (art. 169 ust. 1 pkt 1 i ust. 5 pkt 2 ustawy o *finansach publicznych*).

W przypadku zaprzestania kształcenia studentów przez uczelnię niepubliczną niewykorzystane do końca roku budżetowego środki dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów **podlegają zwrotowi do budżetu państwa do dnia 31 stycznia następnego roku**. W przypadku niezwrócenia niewykorzystanej dotacji w tym terminie powstaje obowiązek naliczenia odsetek w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu. W tej sytuacji Minister wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, będącą podstawą wszczęcia postępowania egzekucyjnego (art. 168 ust. 1, ust. 3 i art. 169 ust 6 ustawy o *finansach publicznych*).

W przypadku wystąpienia problemów finansowych uczelni lub zmian organizacyjnych mających wpływ na finansowanie pomocy materialnej dla studentów i doktorantów należy niezwłocznie poinformować o tym Ministerstwo.

IV. Przyznawanie i wypłacanie świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów.

Z art. 207 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* wynika, iż do decyzji podjętych przez organy uczelni lub komisje stypendialne w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów w zakresie pomocy materialnej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2016 r. poz. 23) oraz przepisy o zaskarżaniu decyzji do sądu administracyjnego. Oznacza to, że postępowanie w sprawie wniosku o przyznanie stypendium lub zapomogi powinno być prowadzone zgodnie z przepisami Kpa, a rozstrzygnięcie wydawane w formie decyzji administracyjnej doręczanej studentowi lub doktorantowi. Decyzja ta powinna zawierać wszystkie elementy wskazane w art. 107 § 1 Kpa, w tym także uzasadnienie faktyczne i prawne. Od uzasadnienia decyzji można odstąpić tylko w przypadkach określonych w art. 107 § 4 i 5 Kpa. Po wyczerpaniu trybu odwoławczego w uczelni, decyzja może być zaskarżona przez studenta lub doktoranta do właściwego wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Na wniosek właściwego organu samorządu studenckiego odpowiednio kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej lub rektor uczelni powołuje członków komisji stypendialnej i odwoławczej komisji stypendialnej spośród studentów delegowanych przez właściwy organ samorządu studenckiego i pracowników uczelni, przy

czym studenci stanowią większość składu komisji. W myśl art. 177 ust. 4 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* decyzje wydane przez komisję stypendialną podpisuje przewodniczący tej komisji lub działający z jego upoważnienia wiceprzewodniczący. Komisja stypendialna jest podmiotem kolegialnym, a zatem z jej prac należy sporządzać protokół, który powinien być podpisany przez członków komisji. Nadzór nad działalnością komisji stypendialnej i odwoławczej komisji stypendialnej sprawują odpowiednio dziekan i rektor uczelni, którzy na podstawie art. 177 ust. 6 ww. ustawy mają prawo uchylać decyzje wydane z naruszeniem przepisów ustawy i szczegółowego regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej.

Zgodnie z art. 184 ust. 3 ww. ustawy uczelnia ma obowiązek wypłacania studentom i doktorantom świadczeń pomocy materialnej co miesiąc, najpóźniej do końca miesiąca, za który przysługuje świadczenie. Niedopuszczalne jest potrącanie z należnych studentowi lub doktorantowi świadczeń pomocy materialnej jego zobowiązań finansowych wobec uczelni np. z tytułu opłat za naukę, bez jego pisemnej zgody.

Na stronach internetowych MNiSW – www.nauka.gov.pl, zamieszczane są szczegółowe informacje na temat systemu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów, dodatkowo w Biuletynie informacji Publicznej MNiSW – www.bip.nauka.gov.pl publikowane są ewentualne projekty aktów prawnych w tym zakresie.